

90 lat

Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej
DZIAŁ INFORMACJI, BIBLIOGRAFII
I WIEDZY O REGIONIE
ul. Warszawska 12a
21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 343-61-11

najstarszej
szkoły podstawowej
w mieście
popularnej „Jedynki”
noszącej chlubne imię
ks. Stanisława Brzóska

Biała Podlaska r.s. 1995/96

JUBILEUSZOWE WYDANIE GAZETKI SZKOLNEJ

związane z rozpoczęciem przygotowań

do obchodów 90-lecia Szkoły

Maj 1992

Jeżeli zamieszczone fakty budzą wątpliwości, zwracamy się
z prośbą o sprostowanie lub uściślenie ich w oparciu o
dokumenty.

KS. STANISŁAW BRZÓSKA

/1834-65/

BOHATER POWSTANIA
STYCZNIOWEGO NA PODLASIU

DO PODLASHAKÓW

Dalej mężne podlasiaki!
Do broni i na kulbaki
Otrząście stal krwawą kurzem,
Stańcie dla Polski przedmurzem.

Na wolnej ziemi zrodzeni
Możecie być ujarzmieni?
Macież dziś zapomnieć chwały,
Którą dla was przodki złożyły?

Dla Boga i dla Ojczyzny
Ponieśmy chwalebne blizny!
Waleczny ksiądz Brzóska na przedzie
Dobrze ku sławie powiedzie.

On wskarże nieprzyjaciela
I nie spyta, jak ich wiele
Wy zaś, piękne podlasianki,
Jak niegdyś mężne Spartanki,
Łączcie z nami zapał męski,
Dajcie w dłoń oręż zwycięski,
Niech się uczą młodsze syny
Jak zbierać świetne wawrzyny.

A N K I E T A

Szkoły Podstawowej Nr 1 w Białej Podlaskiej ubiegającej się o umieszczenie w wykazie najstarszych szkół polskich.

1. Pełna nazwa szkoły z adresem:

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1
im.ks.Stanisława Brzóska
w Białej Podlaskiej
ul.Narutowicza 41

2. Podległość szkoły:

KURATORIUM OŚWIATY
w Białej Podlaskiej

3. Czas powstania szkoły, pierwotna nazwa i kolejno używała nazw:

- Już w 1905/6 r istniała dwuklasowa szkoła miejska koedukacyjna, której kierownikiem była Anna Borkowska (ze wspomnień Aleksandry Doroszkiewicz, emerytowanej nauczycielki gimnazjum Państwowego z 10.03.1937 r.)
- W lutym 1916 roku rozpoczęła działalność Szkoła Powszechna w Białej Podlaskiej jako kontynuacja wyżej wymienionej w/g Kroniki: "czterooddziałowa szkoła powszechna o 4 siłach nauczycielskich, do której uczęszczało 150 dzieci". Kierownictwo tej placówki powierzono nauczycielce pani Aleksandrze Doroszkiewicz. Szkoła powstała w wyniku pracy komitetu z ramienia Polskiej Macierzy, a jej założycielem był jeden z członków komitetu - ks.Władysław Frelek.
- Od 7 lutego 1919 roku obowiązki kierownika placówki przejęła pani Irena Borkowska, a szkoła nosiła nazwę " 7-kl.szkoły rozwojowej im.ks.St.Brzóska" i została przejęta po wyzwoleniu

przez Polskie Władze Szkolne w osobie Inspektora szkolnego pana Kazimierza Szokarskiego. Imienia ks. St. Brzóska szkoła używała już od 1919r. Wieloletnie starania o nadanie szkole Imienia ks. St. Brzóska zostały zakończone decyzją Ministerstwa W.R. i O.P. z dn. 27.I.1924r. Nadano 7-klasowej szkole powszechnej męskiej w Białej Podlaskiej przy ul. Janowskiej 12 nazwę "im. ks. Brzóska". Lista absolwentów z roku 23/24 wskazuje, że była to szkoła koedukacyjna. - Przemianowanie szkoły nastąpiło z dniem 15.XI.1937 r z 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej nr 1 im. ks. St. Brzóska na Publiczną Szkołę Powszechną stopnia III. Jest na to dokument zamieszczony w Kronice.

Kronika prowadzona jest od roku 1931 do roku szkolnego 1938/39. W trakcie wypisów zachowałam oryginalną pisownię nazw podanych w dokumencie.

W takiej kondycji szkoła przetrwała lata okupacji, ponieważ szkoły powszechne były czynne, tyle że program nauczania w zakresie historii, geografii i języka polskiego był bardzo ograniczony.

- W roku szkolnym 1947/48 w zachowanych arkuszach ocen widnieje zapis:

PUBLICZNA SZKOŁA POWSZECHNA NR 1
im. ks. St. Brzóska
w Białej Podlaskiej

- W 1949/50 roku nazwa placówki brzmiała:

SZKOŁA OGÓLNOKSZTAŁCĄCA
STOPNIA PODSTAWOWEGO NR 1
im. ks. St. Brzóska
w Białej Podlaskiej

- Kolejna i ostatnia zmiana miała miejsce prawdopodobnie w 1953/4r.

Od tej pory po dzień¹ dzisiejszy jej nazwa brzmi:

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1
im. ks. St. Brzóska
w Białej Podlaskiej

nieczęść okrągła szkoły różni się od nagłówkowej jeszcze na świadectwie z 1957 r, stąd nieścisłości.

4. Charakterystyka budynku aktualnie użytkowanego i informacja o pierwotnie użytkowanych.

- W czasie zaborów siedziba szkoły miejskiej początkowo mieściła się w lokalach prywatnych nie przystosowanych do wymagań.
- Z czasem dwuklasowej szkole dano siedzibę przy ul. Nowej. Budynek powstał wysiłkiem społeczeństwa polskiego. Radość trwała zaledwie kilka miesięcy. Budynek spłonął. Znow trzeba się było tułać.
- W 1915 roku wznowiono starania o lokum i oddano szkole budynek przy ul. Krzywej (dzisiejszej Narutowicza).
- We wrześniu 1919/20 ze względu na większą ilość dzieci zostały wynajęte dodatkowe sale przy ul. Nowej oraz w sąsiednim domu przy ul. Krzywej, gdzie umieszczono klasy starsze.
- Wreszcie po usilnych staraniach ze strony kierowniczkii Ireny z Borkowskich Kośmalowej Magistrat w Białej nabył w 1922 r dom przy ul. Janowskiej 18 i oddał taki do użytku szkole im. ks. St. Próżki.
- Przed dniem 1 września 1928r kierowanie szkołą obejmuje pan Marian Krall i szkoła przenosi się do nowego budynku przy ul. Grabanowskiej 36. Mieści się tam również w czasie okupacji i w pierwszych latach po wojnie.
- 31 sierpnia 1950 r w wyniku porozumienia wstępnego z dnia 25 czerwca 1950r Wydziału Oświaty i Wychowania przy Prezydium Powiatowej Rady Białej Podlaskiej z Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie - budynek przy ul. Grabanowskiej 36 otrzymała Szkoła Podstawowa Nr 4 (powstała w 1921 r pod patronatem Towarzystwa Przyjaciół Dzieci).
- Szkoła Podstawowa Nr 1 na mocy tego dokumentu została przeniesiona do budynku drewnianego przy ul. Narutowicza 41 i niewiel-

kiego pomocniczego "drewniaka", w którym mieściły się dwie izby lekcyjne. Budynek zasadniczy miał 9 izb lekcyjnych i pomieszczenia towarzyszące. Jeden z korytarzy służył równocześnie jako sala gimnastyczna i sala widowiskowa.

- O budowie Szkoły Podstawowej Nr 1 w Białej Podlaskiej mówiono bardzo dużo, ale realne kształty ta myśl przybrała w roku szkolnym 1968/69.

10.X.1968r zakupiono wzór budynku, 2.II.1969r powołano Społeczny Komitet Rozbudowy Szkoły dla uczczenia XXV - lecia PRL. Przyjęto uchwałę rozbudowy w czynie społecznym. 24.V.1969r nastąpiło wmurowanie kamienia węgielnego. Wmurowania erekcyjnego dokonał I Sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR Tow.E.Okoń. Szkoła została oddana do użytku 1970r.

W tej sytuacji użytkowany był nowy budynek murowany i w dalszym ciągu istniejący budynek drewniany. Oprócz 9 pomieszczeń w budynku drewnianym doszło 11 sal lekcyjnych w budynku murowanym.

- Między w roku 1987/88 nastąpiło wyłączenie z użytkowania drewnianego budynku, w wyniku orzeczenia złego stanu technicznego. Od tej pory szkoła nie posiada sali gimnastycznej. Ponadto wynajmuje dwa pomieszczenia w sąsiedztwie. Zmniejszyła się też ilość uczniów, ale i tak konieczna jest nauka na dwie zmiany.

Na zachowanym zdjęciu absolwentów szkoły z 1926 r widać sztandar szkoły wiązany do drzewca. Przedstawiona jest strona sztandaru na której widnieje wizerunek orła i fragment strony drugiej, po której należy spodziewać się napisu.

9. Czy szkoła posiada zbiór pamiątek, dokumentów ilustrujących jej historię, jego nazwa:

- kronika szkoły 1931/32 - 1938/39
- kronika szkoły 1957/58 - 1970/71
- kronika szkoły 1971/72 - 1987/83

10. Opis obecnie posiadanego sztandaru.

Rok 1967/68. W dniu 21.VI.1968r odbyło się uroczyste wręczenie sztandaru szkolnego przez przedstawiciela Komitetu Rodzicielskiego, pana Zbigniewa Lempke. Młodzież ze sztandarem przeszła na stadion przy ul.Świerczewskiego, by wziąć udział w uroczystym zakończeniu roku szkolnego 1967/68 szkół bialskich.

11. Bibliografia dotycząca szkoły.

- Czynem społecznym budujemy szkołę.
w.Sztandar Ludu 1970 nr 2 z dn.16.01.1970r
- Jadczak S. - Efekt społecznego działania.
w.Sztandar Ludu 1970 nr 2 z dn.21.05.1970r
- Górny B.:Monografia powiatu bialskiego województwa lubelskiego
Biała "odlaska 1939 Nakładem Autora
- Kucha R.:Oświata elementarna w Królestwie Polskim w latach
1864-1914 Lublin 1982r
- Sroka J.:Biała na Podlasiu. Lublin 1968r

KOLEJNI KIEROWNICY I DYREKTORZY "JEDYŃKI"

1. Anna Borkowska	1905	11 lat
2. Aleksandra Doroszkiewicz	1916	3 lata
3. Irena z Borkowskich Kośmalowa	1919	9 lat
4. Marian Krall	1928	2 lata
5. Bogumił Frelik	1930	1 rok
6. Antoni Jakuszko	1931	3 lata
7. Stanisław Aftyka	1934	2 lata
8. Antoni Jakuszko	1936	1 rok
9. Stanisław Aftyka	1937	12 lat
10. Józef Sikorski	1949	19 lat
11. Stanisław Demeszko	1968	8 lat
12. Halina Horbowiec	1976	1 rok
13. Ludwik Chudzik	1977	1 rok
14. Zofia Żembrowska	1978	1 rok
15. Michał Piasecki	1979	9 lat
16. Barbara Białecka	1988	

WYKAZ BIALSKICH SZKOŁ PODSTAWOWYCH I ROK POWSTANIA KAŻDEJ Z NICH

Szkoła Podstawowa Nr 1	1905
Nr 2	1919
Nr 3	1910
Nr 4	1921
Nr 5	1961
Nr 6	1967
Nr 7	1931
Nr 8	1983
Nr 9	1988